

Dansk teologi har mistet en markant skikkelse

Af: Peter Lodberg, professor MSO, ph.d., dr. theol., Afdeling for Teologi, Institut for Kultur og Samfund

Tidligere lektor, professor, domprovst, forstander og rektor, dr. theol. Ole Jensen (1937-2021) er død i en alder af 84 år. Han voksede op i Aarhus-forstaden Viby på Balagervej. Herfra kunne han lige før middag den 31. oktober 1944 følge bombefly fra britiske Royal Air Force, der fløj ind over Aarhus for at bombe Kollegium 4 og 5 på Aarhus Universitet, hvor Gestapo havde sit hovedkvarter.

Ole Jensen tog den teologiske forprøve på Københavns Universitet, men fortsatte i 1958 de teologiske studier i Aarhus på Det Teologiske Fakultet. Ole Jensen har selv beskrevet, hvordan han på det unge fakultet, der var blevet oprettet i 1942, fik med professor K.E. Løgstrup at gøre "som min lærer, som kollega og siden hen som en faderlig ven" (Ole Jensen, *Historien om K.E. Løgstrup*, Anis, Frederiksberg 2007). Ole Jensen blev efter afsluttet teologistudium ansat som lektor i etik og religionsfilosofi i perioden 1962-1974 på Det Teologiske Fakultet, Aarhus Universitet.

I 1975 kom hans doktordisputats med titlen *Theologie zwischen Illusion und Restriktion. Analyse und Kritik der existenz-kritizistischen Theologie bei dem jungen Wilhelm Hermann und bei Rudolf Bultmann. Mit einer dänischen Zusammenfassung* (Beiträge zur evangelischen Theologie, Bd. 71), Chr. Kaiser Verlag, München 1975. Disputatsen kom i en dansk oversættelse i 1977 (*Teologi mellem illusion og restriktion, Bornholms Tidendes Forlag*) og dannede baggrund for debatbogen *I vækstens vold. Økologi og religion*, Fremads Fokusbøger, København, 1976. Sidstnævnte bog blev en bestseller og gjorde Ole Jensen til det nærmeste, vi kommer en teologisk rock-star uden for universitetets mure.

Disputatsens sigte var med Ole Jensens egne ord "at formulere ansatser til en kritik af den anti-metafysiske filosofi i teologien" (*Teologi mellem illusion og restriktion*). Ifølge Ole Jensen er det en nødvendig kritik, hvis man som ham ønsker at gøre op med den nyprotestantiske teologi, der ikke synes i stand at præstere positive modtræk til ideologien bag den tekniske verdensbeherskelse i Vesten og de fatale konsekvenser heraf i form af den økologiske krise. Ikke mindst Rudolf Bultmanns teologi bliver udsat for hård kritik, fordi naturforståelsen i netop denne udgave af nyprotestantisk teologi betragter naturen som et materiale til menneskets brug, dvs. et middel, der ikke kan være formål i sig selv.

Inspireret af ikke mindst K.E. Løgstrups skabelsesteologi og forfatteren Thorkild Bjørnvigs protestdigte mod den industrielle og militære naturødelæggelse søger Ole Jensen at støde frem til en religionsfilosofisk rehabilitering af forestillingen om 'det hellige' som en integreret og fundamental betydning i den nye ontologiske midte mellem illusion og restriktion i forhold til naturforståelsen. Det medfører en nyorientering for etikken, der skal overveje grænserne for menneskelig handlingsudfoldelse og større ansvarlighed i omgangen med naturen.

Efter afsluttet disputatsarbejde blev Ole Jensen ansat som professor i dogmatik ved Københavns Universitet (1974-1978), domprovst i Maribo (1978-1985), forstander for Grundtvigs Højskole Frederiksborg i Hillerød (1985-1992) og rektor for Præsternes Efteruddannelse (1992-2002). Hans løbebane illustrerer, hvorledes han ubesværet bevægede sig mellem akademiet, kirken og samfundet. I et utal af foredrag over hele landet, som prædikant, forfatter og medlem af Etisk Råd (1988-1994) udfordrede han konstant nutidens brutale natursyn, som ligger under alt, hvad vi foretager os i økonomi, produktion og forbrug.

Agtelsen for det skabte liv fulgte Ole Jensen gennem hele livet, og i sit sidste interview bragt i Højskolebladet august 2021 sætter han selv ord på, hvad hans livslange teologiske engagement betød for ham selv. På Højskolebladets spørgsmål om, hvordan han kan undgå at fortvivle, mens han ved, at han snart skal dø, svarer han tøvende, men alligevel rolig og afklaret:

“Det er akkurat svært. Og det ved jeg heller ikke, om jeg kan. Det truer hele tiden nu. Jeg er ked af det, og den ked af det-hed overtager. Der var et par dage, hvor jeg sank ned i den og bare lå i min seng. Og min kone Iris var også så berørt og kørt ned af det. Og så tænkte jeg: Nej, jeg vil ikke give op. Jeg vil slås. Men om jeg kan, det ved jeg ikke. For hvad slås jeg for? Iris og jeg er enige om, at hvis jeg mister bevidstheden, hvis jeg får et hjertestop ... Så skal jeg ikke genoplives. Jeg vil ikke ende med at sidde og ikke kunne noget og miste det hjørne af mit åndsliv, hvor jeg kan tænke og skrive. For sagen er, at når jeg overlever nu, så er det, fordi vi har et ekstremt udviklet velfærdssamfund og et sundhedsvæsen, der gør alt, hvad de kan, for at holde mig i live. Og derfor er det vigtigt selv at kunne sige til lægerne, at jeg ikke vil genoplives ... For jeg vil ikke tvinges til *kun* at leve for at overleve.”